

Hvad dækker begrebet "nødvendige merudgifter" over?

af konsulent Erik Jappe

I DUKH yder vi ofte rådgivning til borgere, der synes, at det er svært at forstå, hvornår en merudgift er nødvendig.

Begrebet nødvendig merudgift anvendes både i forbindelse med hjælp til dækning af merudgifter til familier med et barn med nedsat funktionsevne ([servicelovens](#) § 41) og til voksne med nedsat funktionsevne ([servicelovens](#) § 100).

Der er efter DUKH's erfaring ofte tale om store forskelle i kommunerne i vurderingen af, hvornår der er tale om en nødvendig merudgift. Vi har mødt en sagsbehandler, der udtalte, at "her i kommunen udbetaler vi kun merudgiftsydelse til absolut nødvendige merudgifter". Vi ser også sagsbehandlere/kommuner, der fortolker reglerne mere lempeligt og yder hjælp ikke alene til nødvendige merudgifter, men også til rimelige/almindelige merudgifter.

Overordnede principper

Efter normaliseringsprincippet skal borgere med nedsat funktionsevne kunne leve så normalt en tilværelse som muligt, uanset den nedsatte funktionsevne (se f.eks. [principafgørelse 253-09](#)).

Efter kompensationsprincippet (se evt. [Praksisnyt nr. 17](#)) skal borgere med en nedsat funktionsevne kompenseres for merudgifter, der er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne. På den anden side må der ikke ske overkompensation. Når denne vurdering skal foretages, vil kommunen bl.a. kigge på, hvilke udgifter andre borgere i samme alder og i samme livssituation har (se evt. § 5 i [merudgiftsbekendtgørelsen for voksne](#)).

Hvad dækker begrebet "nødvendige merudgifter" over?

Det er i sidste ende altid en konkret og individuel vurdering fra sag til sag, hvornår en udgift er en nødvendig merudgift. Det må således afklares, om selve udgiften er nødvendig, og om der i det hele taget er tale om en merudgift. Ankestyrelsen har udsendt en række principafgørelser, der medvirker til afklaring af, hvordan begrebet nødvendig merudgift skal forstås. Det fremgår af nogle af afgørelserne, at begrebet "nødvendig merudgift" ikke kan forstås eller fortolkes uden at medinddrage de overordnede principper nævnt ovenfor.

Er udgiften nødvendig?

I [principafgørelse C-3-08](#) fandt Ankestyrelsen, at udgiften til medlemskab af Sygeforsikringen Danmark ikke var en nødvendig merudgift. Fra afgørelsen:

"Ankestyrelsen fandt, at medlemskab af Sygeforsikringen Danmark ikke var nødvendigt for at opnå samme dækning,

som andre ikke-handicappede på samme alder og i samme livssituation havde. Ankestyrelsen lagde til grund, at medlemskab af Sygeforsikringen Danmark var frivilligt, og at der var ca. 2 millioner medlemmer.

Ankestyrelsen lagde vægt på formålet med at yde hjælp til dækning af merudgifter ved den daglige livsførelse, således som dette var beskrevet i ordlyden af servicelovens bestemmelse om merudgiftsdækning sammenholdt med kompensationsprincippet."

I [principafgørelse 71-10](#) fandt Ankestyrelsen, at udgifterne til en børneulykkesforsikring ikke kunne betragtes som nødvendig:

"Udgifterne til en børneulykkesforsikring kunne ikke medtages som en merudgift ved forsørgelsen, da denne udgift ikke kunne betragtes som nødvendig. Ankestyrelsen lagde vægt på, at der i det offentlige system ville blive ydet gratis hjælp, hvis en person kom til skade. Det fandtes derfor ikke nødvendigt, at der blev tegnet en ulykkesforsikring. En ulykkesforsikring fandtes at være en frivillig forsikring, som alene ville kunne yde en ekstra økonomisk kompensation som følge af en skade. Der blev desuden lagt vægt på, at der kunne tegnes børneulykkesforsikring også for børn med nedsat funktionsevne hos flere forsikringselskaber uden merpris."

I disse to sager fokuserede Ankestyrelsen på, om selve udgiften var nødvendig. Der blev ikke lagt vægt på, at det er normalt/almindeligt for mange borgere dels at være medlem af "Danmark", dels af have en børneulykkesforsikring.

Skal der altid foretages en nødvendighedsvurdering?

Ja, det skal der efter DUKH's vurdering altid foretages. Men denne vurdering skal ses i sammenhæng med de overordnede principper nævnt ovenfor. Det fremgår bl.a. af [principafgørelse 28-13](#) vedørende en sag efter [servicelovens](#) § 41:

"Der kan ydes hjælp til de udgifter, der ligger udover den egenbetaling, som forældre med raske børn sædvanligvis betaler for deres børns ophold i en ferielejr. Det er almindeligt for børn og unge at være på ferie, og ferie på en uge ligger indenfor, hvad børn og unge sædvanligvis holder af ferie. Formålet med merudgiftsydelsen er at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk/langvarig lidelse. Familien skal selv afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter, familien ville have afholdt, hvis barnet ikke havde været handicappet."

Det er her tydeligt, at nødvendighedsvurderingen glider i baggrunden, idet der lægges mere vægt på normaliserings- og kompensationsprincippet. Dvs. det er ikke et spørgsmål, om ferielejen er nødvendig, men om det er normalt/almindeligt at afholde ferie.

Juridisk hotline har i [dette svar](#) af 25.5.2015 uddybet principafgørelse 28-13:

"Vi ser ... ikke på om fritidsaktiviteten er "nødvendig" i absolut forstand, det er der ikke mange, om nogen overheadet, der er. Vi ser derimod på, om fritidsaktiviteten er en "sædvanlig aktivitet" for et barn ... i den pågældende aldersklasse i det pågældende bopælsområde og nogenlunde tilsvarende livsvilkår i øvrigt. Vi ser desuden på, hvilke aktiviteter der i øvrigt er bevilget hjælp til ... . Hvis vi herefter når frem til, at der er tale om "sædvanlig aktivitet", består merudgifterne i de ekstraudgifter til aktiviteten, som er en nødvendig følge af funktionsnedsættelsen. Det kan f.eks. være rejseudgifter mv. til en forælder, som nødvendigvis skal ledsage barnet ..., og barnet ... har en alder, hvor det er sædvanligt at deltage i en aktivitet som den pågældende uden forældreledsagelse."

Så hvis der er tale om en almindelig/normal aktivitet, skal den ikke samtidig være nødvendig, men de følgeudgifter, der opstår, må være nødvendige merudgifter, før betingelserne for hjælp er opfyldt.

Vægt på flere principper

I [principafgørelse 112-11](#) lægges der bl.a. vægt både på nødvendigheds- og normaliseringsprincippet:

"Udgifter til lægeordineret medicin til afhjælpning af sen-diabetiske følger i form af erektil dysfunktion kan være en nødvendig merudgift som følge af diabetes. Det er en betingelse, at personen er omfattet af personkredsen i servicelovens § 100, og at den eller de lidelser, der medfører den nedsatte funktionsevne er årsag til den erektive dysfunktion. Ankestyrelsen lagde vægt på, at medicinen var nødvendig for, at borgeren kunne have et almindeligt sexliv. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at det er en del af en normal daglig livsførelse at have et sexliv, og at formålet med reglerne om merudgifter er, at en person med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan leve så normalt som muligt på trods af den nedsatte funktionsevne."

Er der tale om en merudgift?

I [principafgørelse 253-09](#) mente Ankestyrelsen, at en ung på 17 år med spastiske lammelser i arme og ben var berettiget til at få dækket de merudgifter, der var forbundet med deltagelse i el-kørestolsfodbold. Ikke fordi aktiviteten var nødvendig, men fordi det måtte antages at være

almindeligt for ikke-handicappede ung på samme alder og i samme livssituation at have en fritidsaktivitet. Når han skulle deltage i denne sport, var der nødvendige merudgifter forbundet med udøvelsen af sporten. Det fremgår af afgørelsen:

"Ankestyrelsen lagde vægt på, at formålet med reglen om dækning af merudgifter ved forsørgelsen bl.a. var at medvirke til, at familien kunne leve så normalt som muligt på trods af den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske/langvarige lidelse. Ankestyrelsen lagde videre vægt på, at det måtte antages at være almindeligt for ikke-handicappede børn på samme alder og i samme livssituation at have en fritidsaktivitet, samt at ansøgerens muligheder for at dyrke nogen former for sport var meget begrænsede på grund af hans nedsatte funktionsevne. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at ansøgeren var meget interesseret i fodbold. Han fulgte med i fodbold i fjernsynet og gik til kampe mv. Det at kunne gå til kørestolsfodbold havde stor betydning for ham, og gav ham større mulighed for at leve et liv så tilsvarende som sine jævnaldrende som muligt. Endelig lagde Ankestyrelsen vægt på, at ansøgerens fritidsaktivitet - el-kørestolsfodbold - efter det oplyste var en handicaprelateret fritidsaktivitet, der på grund af udøverens handicap krævede tilpasning af el-kørestol eller en ny el-kørestol til brug for el-kørestolsfodbold. Kommunen skulle vurdere, hvilke merudgifter, der ville være forbundet med ansøgerens deltagelse i el-kørestolsfodbold."

Afrunding

Generelt gælder det, at der skal være en merudgift ved forsørgelsen, og at udgiften skal være nødvendig. I forhold til udgifter til ferie, aktiviteter m.v. skal disse dog ikke i sig selv være nødvendige. Opsummerende vedrørende begrebet "nødvendige merudgifter" kan det således siges, at det kan indgå i vurderingen,

1. om udgiften er nødvendig,
2. om det er normalt at afholde udgiften,
3. om der er tale om en merudgift,
4. om der kompenseres for merudgifter, der er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og
5. i givet fald om merudgiften sammenlignet med andre ikke-handicappede er almindelig.

I forhold til nogle typer af merudgifter skal sagsbehandlingen således ikke blot stille spørgsmålet, om merudgiften er nødvendig, men stille spørgsmålet, om merudgiften er nødvendig for at opretholde en normal og almindelig tilværelse sammenlignet med andre ikke-handicappede i en tilsvarende livssituation.